

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Vår dato:	Vår ref.:
25.08.2017	2017/3778
	Arkivkode:433.51
Deres dato:	Deres ref.:
21.06.2017	16/219

Uttalelse til høring av endringer i rovviltforskriften - skadefellingsbestemmelsen for kongeørn og kongeørnprosjekter

Det vises til brev fra Klima- og miljødepartementet datert 21. juni 2017 der departementet sender endringer i rovviltforskriften ut på offentlig høring. De foreslåtte endringene er knyttet opp mot skadefellingsbestemmelsen for kongeørn og kongeørnprosjekter på Fosen og i Indre Troms. Frist for uttalelse er satt til 4. september 2017.

Forslaget er en oppfølging av Innst. 335 S (2015-2016), jf. Stortingets behandling av representantforslag 124 S (2014-2015) og innebærer midlertidige og geografisk avgrensede endringer i rovviltforskriftens bestemmelse om skadefelling av kongeørn.

Fylkesmannens uttalelse

De overordnede føringene for kongeørnprosjektene som departementet legger til grunn innledningsvis støttes av fylkesmannen. Det er særskilt viktig at både sau og tamrein inkluderes i prosjektene, samt at et av de overordnede målene er å fremskaffe best mulig kunnskap om tapsforhold både knyttet til kongeørn og andre tapsårsaker. En av svakhetene ved forrige prosjekt på Fosen var bl.a. at det ikke ble foretatt veterinærmedisinske undersøkelser av alle beitedyr som ble dokumentert tatt av kongeørn. Dette er viktig for å se om det er en sammenheng mellom beitedyrenes helsetilstand og risikoen for å bli tatt av kongeørn. Havørn bestanden har økt de siste 30-40 årene, og fylkesmannen er enig i at havørn bør inkluderes i studiene. Hvis havørn skal inkluderes så bør det, som for kongeørn, fremskaffes en best mulig oversikt over havørnbestanden i de to prosjektområdene. Som departementet påpeker er en aktiv forvaltning av kongeørn et kontroversielt tema både nasjonalt og internasjonalt, samtidig har beitenæringen uomtvistelig utfordringer med kongeørn som skadevolder, noe som aktualiserer en mer aktiv forvaltning av kongeørn. Det er derfor særskilt viktig at forsøksprosjektene på Fosen og i Troms er designet på en slik måte at de er etterprøvbare og troverdige for alle parter. Det meste av slike prosjekt bør følges opp av forskere, og minst mulig av forvaltningen selv. Hvilke kunnskapsinstitusjoner som bør inkluderes har vi ingen merknader til, men når det gjelder interessegrupper er det viktig at både nærings- og vernesiden er representert.

Fylkesmannen er skeptisk til at kalving i hegn trekkes frem som et godt forebyggende tiltak for tamreindriften. Det er nok riktig at tiltaket kan ha tapsreduserende effekt, men dette er et tiltak som krever enorme ressurser og store arealer hvis det skal gjennomføres i stor skala. Kalving i hegn krever også utstrakt føring av rein, noe som ikke er ønskelig ut fra CWD-situasjonen. Simlene og kalvene vil også være mer sykdomsutsatt når kalvingen foregår i hegn og ikke i det fri. Det er derfor vanskelig å se for seg at kalving i hegn er en langsiktig løsning.

Fylkesmannen har ingen kommentarer til de to første punktene under kapittel 4 *Skadefellingsbestemmelsene*, punkt 4.1 *Innledning* og punkt 4.2 *Gjeldende rett*.

Punkt 4.3 Departementets vurderinger og forslag deles opp i fem underpunkter a – e. Begrepet «vesentlig skade» diskuteres under underpunkt a. Fylkesmannen mener begrepet «vesentlig skade» er et diffust begrep og retningslinjene for rovviltforskriften bør tydeliggjøre hva som legges i begrepet «vesentlig skade» i større grad enn hva som gjøres i dag. Tapsbildet der kongeørn er skadevolder vil, kanskje med unntak av gaupe, i mange tilfeller være ulikt skadebildet når noen av de andre store rovdyrene er skadevolder. Kongeørn tar et bytte nå og da, og det er sjelden at kongeørn tar mange byttedyr i et kort tidsintervall, noe som er mer typisk når bjørn, jerv eller ulv er skadevolder. I prosjektområdene Fosen og Troms foreslås det, som en forsøksordning, å endre vurderingen av vesentlig skade slik at det kan legges vekt på skadeomfang over flere år. Fylkesmannen støtter den foreslått endringen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at det under skadefelling av kongeørn i forsøksområdene fortsatt må være et hovedprinsipp at felling rettes mot skadegjørende individ, men at dette kravet kan tillempes slik at det er mulig å få et praktisk innrettet skadefellingsregime. Dette er særlig viktig i kalvingsområdene for rein. Tap av reinkalv til kongeørn skjer i all hovedsak i mai måned. Hittil i 2017 har 13 av 18 dokumenterte tap til rein i Nord-Trøndelag skjedd i mai, i driftsåret 2016/2017 skjedde 11 av 12 i mai. Det antas at bare en liten del av tapene av reinkalv blir dokumenterte, men alle ting tyder på at det er situasjonene rundt og like etter kalving i mai som er utfordrende for næringa.

Felling bør fortsatt rettes mot skadegjørende individ slik kravet også er for ulv, bjørn, jerv og gaupe. Kongeørn har stor aksjonsradius, og spesielt ikke-territorielle kongeørn kan operere over store områder. Uttak av tilfeldige individer vil derfor ha en svært usikker tapsreduserende effekt. Et annet aspekt ved å rette et skadefellingsforsøk mot tilfeldige individer er at det er mest aktuelt med skadefellingstillatelser på kongeørn på den tiden av året hvor hekkende kongeørn har egg eller unger på reir. Forslaget til endringer i rovviltforskriften problematiserer ikke dette, men prinsippet om yngletidsfredning tas opp i kommentarene til «*Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon*» (Skadefellingsforskriften). Selv om felling av kongeørn hjemles i rovviltforskriften, og ikke skadefellingsforskriften, er dette etter fylkesmannens vurdering høyst relevant også i denne saken. Av dyrevernmessige hensyn bør avkom avlives hvis hekkende kongeørn blir felt. Dette dyrevernmessige hensynet er vanskeligere å etterleve hvis en skadefelling rettes mot tilfeldige individer av kongeørn.

Felling av kongeørn forut for skade vil i de aller fleste tilfellene ha svært liten påvirkning på volumet av skader forvoldt av kongeørn i det aktuelle beiteområdet. Felling forut for skade vil derfor i all hovedsak ha lokal bestandsregulerende effekt. Som det fremgår av høringsdokumentet har ikke Stortinget funnet grunnlag for å vurdere et nytt bestandsmål for kongeørn. Departementet har derfor lagt til grunn at det ikke skal innføres bestandsregulerende tiltak. Forebyggende skadefellingstillatelse vil indirekte være et lokalt og/eller regionalt bestandsregulerende tiltak for å redusere bestanden av kongeørn i det aktuelle området. Tiltaket er lite målrettet og vil som sagt ha lite tapsreduserende effekt. Hvis det skal gjennomføres forebyggende uttak av kongeørn bør dette gjøres før kongeørn går til hekking, noe som forsterker inntrykket av at dette er et bestandsregulerende tiltak.

Fylkesmannen er enig i at kravet om at andre tiltak for å forebygge skade er utprøvd i rimelig utstrekning. Forebyggende tiltak, spesielt i reindriften, er krevende og ikke alle tiltak gir god tapsreduserende effekt. Det er derfor viktig at kongeørnprosjektene på Fosen og i Troms etterstreber mer kunnskap om tapssammenhenger og effekter av ulike forebyggende tiltak. Dette er helt nødvendig kunnskap hvis kongeørn skal forvaltes mer aktivt i fremtiden.

Med dagens regelverkrundt forvaltningen av kongeørn, med foreslåtte endringer inkludert, ser ikke fylkesmannen noe behov for endringer i myndighetsnivået.

Fylkesmannen har ingen kommentarer til kapittel 5 Prosjekter ut over første avsnitt under Fylkesmannens uttalelser i dette brevet.

Fylkesmannens konklusjon:

- Fylkesmannen er positiv til kongeørnprosjektene på Fosen og i Troms videreføres
- De sentrale elementene som departementet peker på i de fem kulepunktene (side 2 i høringsdokumentet) om utforming av prosjektene støttes av fylkesmannen. Det er særskilt viktig at både sau og tamrein inkluderes i prosjektene, at et av de overordnede målene er å fremskaffe best mulig kunnskap om tapsforhold både knyttet til kongeørn og andre tapsårsaker, samt effekten av de ulike forebyggende tiltakene.
- Fylkesmannen mener at skadefelling som hovedregel skal rettes mot bestemte individer av kongeørn, men at dette kravet bør tillempes noe i kalvingsområdene for rein, slik at skadefellingen er praktisk gjennomførbar.
- For punkt b) er fylkesmannen enig i at vurderingene om hva som er vesentlig skade kan inkludere skadeomfanget over flere år. Imidlertid bør det fortsatt være slik at det bør være skade forvoldt av kongeørn i inneværende beitesesong før det er aktuelt å gi skadefellingstillatelse. Fylkesmannen er skeptisk til at det åpnes opp for at det kan gis rene forebyggende skadefellingstillatelser i prosjektområdene uten dokumenterte skader. Dette vil være et rent bestandsregulerende tiltak, og ikke et målrettet tapsreduserende tiltak.

Uttalelsen er utarbeidet av reindrifts-, landbruks- og miljøvernavdelingene hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen ønsker departementet lykke til i det videre arbeidet.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Inge Hafstad
Seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:
Miljødirektoratet Postboks 5672 Sluppen 7485 TRONDHEIM

Internmottaker:
Kjell Kippe
Lisbeth Rannem